

Artykuł ten napisałem w listopadzie 2010r. Nadal jest aktualny – przepis w tym zakresie się nie zmienił od czasu napisania.

Milej lektury. Wyraż swoją opinię na temat przepisu lub artykułu w komentarzu pod artykułem lub poprzez Facebooka na moim blogu www.ippoz.pl.

Kamil

Przepusty instalacyjne – kiedy nie zabezpieczać?

Kamil Kwosek

oficer Państwowej Straży Pożarnej, rzeczoznawca ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych
ekspert portalu www.katalogppoz.pl i autor bloga www.ippoz.pl

Wiem, że ta wiadomość sławy mi nie przyniesie. Mimo tego rozpocznę mój wywód od oczywistej oczywistości: „*przepusty instalacyjne w elementach oddzielenia przeciwpożarowego powinny mieć klasę odporności ogniowej (EI) wymaganą dla tych elementów*” (zgodnie z §234 ust. 1 WT, tj. rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – Dz. U. z 2002r. Nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami).

Sprawa jest oczywista, ale tylko do tego momentu.

Niestety od każdej reguły są wyjątki i przepis dopuszcza nieinstalowanie przepustów, o których mowa powyżej, dla pojedynczych rur instalacji wodnych, kanalizacyjnych i ogrzewczych, wprowadzanych przez ściany i stropy do pomieszczeń higienicznosanitarnych. I tu zaczynają się schody, a dokładniej pojawiają się...

... wątpliwości

Niedawno miałem przyjemność wygłosić wykład dla Polskiego Związku Inżynierów i Techników Sanitarnych, w trakcie którego mówiłem również o zabezpieczeniach przepustów instalacyjnych. Gdy wspomniałem o ww. zwolnieniu, usłyszałem pytanie: „*Co oznacza termin >pojedyncza rura<? Czy zapis rozporządzenia dotyczy sytuacji, w której przez dany element (ścianę lub strop) przechodzi tylko jedna rura czy też przechodzi po jednej rurze dla każdej wymienionej instalacji?*”

Pytanie dało mi do myślenia, stąd też zrodził się ten artykuł, który mam nadzieję rozpocznie owocną dyskusję.

Pytania się mnożą

Analiza zapisów rozporządzenia zrodziła kolejne pytania (oprócz tych zadanych przez słuchacza wykładu), które przedstawiam poniżej:

- dlaczego zwolnienie dotyczy wymienionych rodzajów przepustów znajdujących się wyłącznie w elementach oddzielenia przeciwpożarowego, a nie dotyczy tych samych przepustów o średnicy większej niż 0,04 m w ścianach i stropach pomieszczenia zamkniętego, dla których wymagana klasa odporności ogniowej jest nie niższa niż EI 60 lub REI 60, a niebędących elementami oddzielenia przeciwpożarowego?
- dlaczego zwolnienie dotyczy pomieszczeń higienicznosanitarnych?

Zaczynam rozważania, czyli co to jest pojedyncza rura

Na wykładzie nie udało mi się jednoznacznie rozstrzygnąć problemu zadanego przez słuchacza, a w każdym razie moja odpowiedź nie wszystkich przekonała ☹.

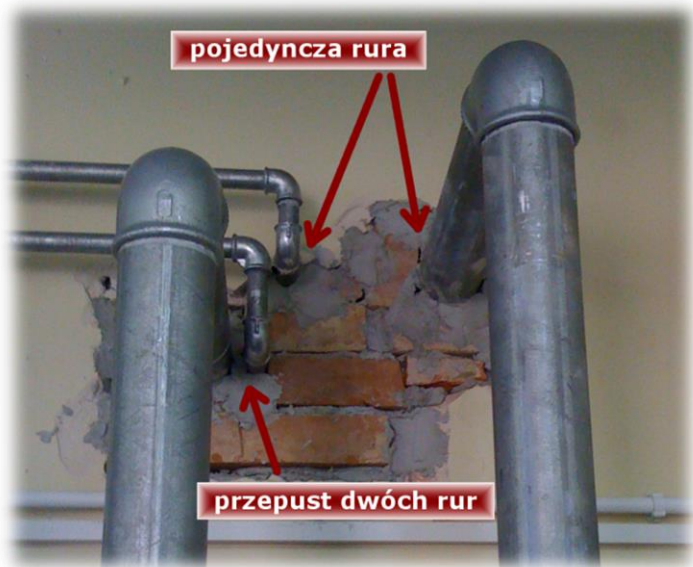
Postanowiłem temat przeanalizować: rury CO przechodzą zwykle dwie, woda ciepła i zimna – to również dwie rury. **W jakich zatem przypadkach będziemy mogli mówić o pojedynczych rurach?** Temat się skomplikował, gdy jeden z moich rozmówców zapytał czy istnieją rury podwójne. Teraz już wiem, że takie występują, ale raczej nie są to rury wodne ani grzewcze, a już na pewno nie kanalizacyjne. A nawet jeśli, to nie bardzo rozumiem, dlaczego ich przepusty miałyby być zabezpieczane, a pojedynczych nie. Myślę, że nie o to ustawodawcy chodziło...(?) A jeśli nie o to – to o co?

Analizując różne warianty, **doszedłem do takiego wniosku: przepust pojedynczej rury to taki, gdy przez dany otwór przechodzi jedna rura.**

Jeśli z kolei przez jeden rozkuty otwór będą przechodzić dwie rury – wówczas przypadek będzie wymagał zabezpieczenia masą ogniochronną.

A co będzie w przypadku, gdy w ścianie lub stropie nawiercę dwa otwory w bliskiej odległości od siebie, ale przez każdy będzie przechodzić jedna rura – wówczas zabezpieczenie nie będzie wymagane – prawda?

Podobnie będzie, jeśli po rozkuciu większego otworu – przestrzeń pomiędzy dwoma rurami przedzielę murem. Zgodzisz się ze mną?

fot. 1 Przykładowe przepusty rur stalowych

Fotografia nr 1 obrazuje opisane przypadki.

Pozostaje jeszcze jedna część pytania – czy w przypadku, gdy w danym elemencie (ścianie, stropie) jest więcej niż jeden przepust – można skorzystać ze zwolnienia? **Przepis nie ogranicza łącznej ilości lub powierzchni przepustów** – wystarczy, że będą to przepusty pojedynczych rur. Zatem formalnie rzecz biorąc, odpowiedź na tak postawione pytanie powinna być twierdząca.

To tyle, jeśli chodzi o pytanie zadane podczas wykładu. Teraz czas na moje pytania.

Zadziwiający brak konsekwencji

Zacznę od zacytowania paragrafu 234 WT:

„§ 234. 1. Przepusty instalacyjne w elementach oddzielenia przeciwpożarowego powinny mieć klasę odporności ogniowej (E I) wymaganą dla tych elementów.

2. Dopuszcza się nieinstalowanie przepustów, o których mowa w ust. 1, dla pojedynczych rur instalacji wodnych, kanalizacyjnych i ogrzewczych, wprowadzanych przez ściany i stropy do pomieszczeń higienicznosanitarnych.

3. Przepusty instalacyjne o średnicy większej niż 0,04 m w ścianach i stropach pomieszczenia zamkniętego, dla których wymagana klasa odporności ogniowej jest nie niższa niż E I 60 lub R E I 60, a niebędących elementami oddzielenia przeciwpożarowego, powinny mieć klasę odporności ogniowej (E I) ścian i stropów tego pomieszczenia.”

Treść i kolejność zapisów przytoczonego paragrafu wskazuje, że zwolnienie, o którym mowa w ust. 2 dotyczy wyłącznie przepustów w elementach oddzielenia przeciwpożarowego, ale nie dotyczy tych, które są wymienione w ust. 3.

Zatem z jednej strony w oddzieleniach przeciwpożarowych należy zabezpieczać wszystkie przepusty za wyjątkiem pojedynczych rur instalacji wodnych, kanalizacyjnych i ogrzewczych wprowadzanych do pomieszczeń higienicznosanitarnych niezależnie od ich średnicy, z drugiej strony w elementach wydzielających pomieszczenia zamknięte generalnie nie trzeba zabezpieczać przepustów, chyba że mają średnicę większą niż 0,04m. (?)

Zadziwiający brak konsekwencji; prawdopodobnie ustawodawcy nie chodziło o wielkość przepustów, gdyż nietrudno sobie wyobrazić, że w elementach oddzielenia przeciwpożarowego również mogą znajdować się takie o średnicy powyżej 0,04m – zwłaszcza rur kanalizacyjnych (!), najczęściej wykonanych z materiałów palnych. Co więc zdecydowało o treści paragrafu 234 WT? Jeśli wielkość przepustu miała być decydująca – to język giętki po raz kolejny nie powiedział (a właściwie napisał) tego, co pomyślała głowa. Niestety ☹

Wydawać by się mogło, że wyższe wymagania powinny być dla przepustów w oddzieleniach przeciwpożarowych (bezwzględnie należałoby wszystkie zabezpieczać), bo mają zagwarantować skuteczny podział na strefy pożarowe. Tymczasem zwolnienie dotyczące oddzielenia przeciwpożarowego nie odnosi się do przepustów w ścianach i stropach wydzielających pomieszczenia zamknięte. Tak a propos, **Komenda Główna PSP wydała opinię, w której wskazuje, że przez pomieszczenia zamknięte należy rozumieć takie przestrzenie, co do których istnieje obowiązek ich wydzielenia ścianami i stropami o określonej klasie odporności ogniowej, tj.:**

- kotłownie, składy paliwa stałego, żuźłownie, magazyny oleju opałowego wymienione w §220,
- piwnice budynków, za wyjątkiem budynków ZL IV niskich (N) i średniowysokich (SW), wymienione w §250 ust. 1 WT,
- maszynownie wentylacyjne i klimatyzacyjne w budynkach mieszkalnych średniowysokich (SW) i wyższych oraz w innych budynkach o wysokości powyżej dwóch kondygnacji nadziemnych, wymienione w §268 ust. 1 pkt 5 WT,
- przedsionki przeciwpożarowe wymienione w §232 ust. 3 WT,
- obudowy (ściany i stropy) klatek schodowych lub pochylni w budynkach o klasie odporności pożarowej C, B, A, wymienione w §249 ust. 1 WT,
- mieszkania i samodzielne pomieszczenia mieszkalne w strefach pożarowych (budynkach) kwalifikowanych co kategorii zagrożenia ludzi ZL IV i ZL V wysokich (W) i wysokościowych (WW), wymienione w §219 ust. 2 pkt 2 WT,

- hole i korytarze stanowiące drogę komunikacji ogólnej będące drogami ewakuacyjnymi wiodącymi od wyjścia z klatki schodowej do wyjścia na zewnątrz budynku, wymienione w §256 ust. 5 i 6 WT.

Podsumowując, jeśli przez oddzielenie przeciwpożarowe do pomieszczenia higieniczno-sanitarnego przechodzi kanalizacyjna rura o średnicy 0,16m z tworzywa sztucznego (taka jak na fotografii nr 2 – tu akurat zabezpieczona) – przepustu można nie zabezpieczać; jeśli taka sama rura przechodzi przez strop lub ścianę pomieszczenia zamkniętego – przepust musi być bezwzględnie zabezpieczony (?!).

Niespodzianka Ministra, czyli czytamy przepisy w całości

Możesz pomyśleć – ale o co chodzi? Szkoda czasu na taką dyskusję, bo o jakim zagrożeniu mówimy? Przecież pożar w toalecie czy łazience może się owszem zdarzyć, ale jedynym materiałem palnym w tych pomieszczeniach jest papier toaletowy, papierowe ręczniki i pojemnik, w którym się znajdują; ewentualnie suszarka elektryczna. A w przypadku pożaru w sąsiednim pomieszczeniu nie ma on szans się dalej rozprzestrzenić, gdyż toaleta czy łazienka będzie dobrym buforem.

Chętnie przyznałbym Ci rację, gdyby nie dwa fakty...

Po pierwsze dobrym buforem mogą być łazienki w biurowcach i marketach, ale nie w budynkach mieszkalnych; w Twojej łazience też stoją meble – prawda?

Po drugie – całkiem niedawno odkryłem definicję pomieszczenia higienicznosanitarnego. Tak po prostu jest ona w warunkach technicznych, choć ze świecą można jej szukać na początku przepisu. Wiem, myślisz teraz, że też mam problem – przecież każdy wie, co to jest pomieszczenie higienicznosanitarne. Mnie też wydawało się, że wiem i to jeszcze całkiem niedawno. Ale myliłem się.

Definicja znajduje się w §76 warunków technicznych [1], który poniżej przytaczam:

„Do pomieszczeń higienicznosanitarnych zalicza się łaźnie, sauny, natryski, łazienki, ustępy, umywalnie, szatnie, przebieralnie, pralnie, pomieszczenia higieny osobistej kobiet, jak też pomieszczenia służące do odkażania, oczyszczania oraz suszenia odzieży i obuwia, a także przechowywania sprzętu do utrzymania czystości.”

A więc to nie tylko są łazienki i ustępy, ale również pomieszczenia „bogate” w materiały palne, o określonym zagrożeniu pożarowym: sauny, szatnie, a także służące do suszenia odzieży i obuwia oraz do przechowywania sprzętu do utrzymania czystości.

fot. 2 Przepust rury kanalizacyjnej w stropie oddzielenia przeciwpożarowego - tu zabezpieczony

Podsumowanie

Piszę ten artykuł i jestem zaskoczony, że jest tak obszerny. Miał być materiał „lekki i przyjemny” – ot tak, chciałem poruszyć temat i zachęcić do dyskusji. Tymczasem muszę zacząć się streszczać, bo mało kto doczyta do końca.

Pora więc na krótkie podsumowanie – oczywiście najlepiej optymistyczne.

Zakończę opinią wyrażoną przez uczestnika wspomnianego wykładu, który stwierdził, że **w praktyce zabezpiecza się wszystkie przepusty nie zważając na zwolnienie ust. 2**. Czy faktycznie tak jest – nie wiem. Mam jednak nadzieję, że oprócz ślepego stosowania „dziurawego” przepisu, działa jeszcze coś, co nazywamy zdrowym rozsądkiem, bo ja osobiście nie wyobrażam sobie nie zabezpieczyć przepustu palnej rury w oddzieleniu przeciwpożarowym wprowadzonej do szatni.

Post scriptum

Starłem się opisać temat najlepiej jak potrafię i wykazać ułomność zapisów paragrafu 234 WT. Nie wiem, czy mi się to udało, ale mam nadzieję, że dowiem się tego z dyskusji pod artykułem.

Może po prostu nie ma potrzeby zabezpieczania przepustów, o których mowa w §234 ust. 2 WT, a może zwolnienie powinno dotyczyć wszystkich przypadków? Wypowiedz się – czekam na Twoje spostrzeżenia!

Zapraszam do dyskusji i komentowania.

Wyraż swoją opinię na moim blogu www.ippoz.pl.